

Køn og anerkendelse i STEM-fag på STX – særligt om karakterer

Brian Krog Christensen,
vicerektor, Silkeborg
Gymnasium

Kommentar til Emilie Gertz: "Hvordan unge kvinder oplever, at køn spiller ind i læring af naturvidenskab og matematik på STX", MONA, 2025(4).

Emilie Gertz (herefter benævnt EG), Institut for Naturfagenes Didaktik, KU, har i forbindelse med sit ph.d.-projekt gennemført et kvalitativt studie, hvor der bl.a. fokuseres på pigers *oplevelse* af kønsnormer og anerkendelsesmønstre i forbindelse med undervisning i naturvidenskab og matematik på STX. EG's empiri består af to runder med individuelle interviews med 32 piger, nemlig midt i henholdsvis 2.g og 3.g. Pigerne er elever på naturvidenskabelige studieretninger på tre forskellige STX-gymnasier.

EG har skrevet en interessant artikel (Gertz, 2025) baseret på ph.d.-projektet, hvor det præsenteres, hvordan faglige og kønnede normer på forskellig vis samskabes af elever og lærere i forbindelse med gymnasieundervisningen. EG fremhæver, at formålet med undersøgelsen ikke har været at afdække en objektiv sandhed eller at opnå generaliserbarhed, men derimod at undersøge og forstå personlige oplevelser og betydningstilskrivninger. Resultatet er tankevækkende og formodentlig (delvist) genkendeligt for mange med et dybere kendskab til matematik- og naturvidenskabsundervisning i gymnasiet. Pigerne tegner nemlig et billede, hvor der bl.a. er højere forventninger til pigernes modenhed og pligtopfyldenhed, og hvor pigerne er mere stille deltagere. Mens drengene af pigerne bl.a. beskrives som mere larmende og fagligt chancetagende, og pigerne har en oplevelse af, at lærerne i højere grad anerkender de for drenge mere karakteristiske adfærdsmønstre.

EG anfører således, at "[u]d fra de unge kvinders oplevelser viste det sig, at anerkendelsesmønstrene i matematik og naturvidenskab ikke forekommer neutrale, men er præget af ulige strukturer, hvor det ofte ikke er den faglige kunnen i sig selv, der belønnes" (Gertz, 2025, s. 20), og EG konstaterer bl.a. på baggrund heraf, at der er behov for "at ændre anerkendelsesmønstrene – de normer og idealer, der hersker i klasserummet, og som definerer, hvordan man 'bør' agere for at opnå faglig anerkendelse. Det er derfor ikke de unge kvinder, der skal ændres, men snarere de strukturer,

der præger, hvordan anerkendelse tildeles, og hvilke adfærdsformer der værdsættes i undervisningen” (Gertz, 2025, s. 21).

På den ene side er det helt sikkert korrekt, når EG beskriver pigernes *oplevelse* af, at der er forskellige forventnings- og anerkendelsesmønstre for drenge og piger. Ligesom der helt givet i et vist omfang eksisterer kønnede forestillinger blandt lærerne om fx “flittige og stille piger” og “dovne og talentfulde drenge”. Men på den anden side må det konstateres, at der ikke i artiklen præsenteres et tilstrækkeligt grundlag for de implikationer af generel karakter vedrørende muligheden for at opnå anerkendelse, som EG anfører. Heller ikke, når der suppleres med henvisninger til international forskning om kønnede mønstre i STEM-undervisningen, bl.a. fordi der er forskel på de nationale mønstre og kulturer i undervisningen.

For det første er det empiriske grundlag i form af interviews med 32 særligt udvalgte piger for spinkelt til en generalisering. Dette giver EG selv indledningsvis udtryk for i sin artikel, men på trods heraf fremføres konkluderende en række forslag til implikationer for den fremtidige praksis i gymnasiet. Der mangler eksempelvis et drengeperspektiv i undersøgelsen. Hvad ville en tilsvarende interviewundersøgelse med drenge som informanter vise? På Silkeborg Gymnasium er der gennemført fokusgruppinterviews med forskellige grupper af 3.g-elever med henblik på en generel evaluering af gymnasieforløbet. Eleverne blev bl.a. med et helt åbent spørgsmål – og uden at der på noget tidspunkt blev spurgt om forhold relateret til køn – bedt om at angive, hvad de syntes kunne forbedres på gymnasiet. Eleverne kunne fremføre kritik af hvad som helst, fx antallet af fester eller kedelig undervisning. I den forbindelse fremhævede flere grupper af drenge som det første og uafhængigt af hinanden en næsten enslydende kritik, der gik på, at pigerne blev tilgodeset ved karaktergivning. At pigerne af lærerne blev honoreret for at holde lav profil, mens drengene blev straffet for en mere åben og måske også nogle gange lidt forstyrrende attitude. Dette nedslag på et enkelt gymnasium kan naturligvis ikke danne grundlag for konklusioner. Men det viser, at det som minimum er relevant at have både et pige- og et drengeperspektiv, før man iværksætter kønsorienterede forandringer i uddannelsessystemet.

For det andet undlader EG i sin undersøgelse at behandle karakterers betydning som anerkendelsesform, idet der fokuseres på “de ofte implicitte og skjulte former for anerkendelse, der finder sted i undervisningen” (Gertz, 2025, s. 20). På det grundlag når EG frem til, “at dem, der ikke lever op til idealet, ofte ikke får deres faglige kompetencer anerkendt og derfor kan opleve et behov for at tilpasse sig for at opnå legitimitet som deltagere” (Gertz, 2025, s. 17). Dette eksemplificeres med et par pigers oplevelse: “På trods af deres bevidsthed om egne faglige styrker blev deres præstation usynlig i lærerens øjne, fordi de undlod at agere udadvendt og højtråbende om deres kompetencer” (Gertz, 2025, s. 19). Men lærernes manglende anerkendelse af pigerne gælder altså ikke på et meget væsentligt område. For hvordan er det, at lærerne konklude-

rende tilkendegiver, i hvilken grad en elev har nået de faglige mål? Det er gennem karaktererne i faget. Karaktererne er således en meget væsentlig anerkendelsesform, og pigerne opnår generelt højere karakterer end drengene i naturvidenskab og matematik. Dvs. at før man iværksætter kønsrelaterede forandringer i gymnasiesektoren på baggrund af nogle pigers oplevelse af fx ikke at blive set i tilstrækkelig grad af lærerne, kan man med fordel udvide perspektivet ved at analysere kønsmønstrene i de karakterer, der opnås for hele årgange af STX-studenter.

Karakterer og køn

Elevers adfærd og udsagn, som de opleves i gymnasiet, viser klart, at de opfatter karakterer som en vigtig anerkendelsesform. Karaktererne er også den rå valuta, som studenterne veksler til studiepladser på de videregående uddannelser. Karaktererne og de kønsmæssige forskelle for disse har fx betydning, når 70-75 % af de optagne på medicinuuddannelsen på universiteterne er kvinder.

I det følgende præsenteres karakterer og karakterfordelinger i de naturvidenskabelige fag og matematik for de 71.585 studenter, der afsluttede en treårig STX-uddannelse i perioden 2023-25. De angivne karakterer stammer fra Børne- og Undervisningsministeriets database (uddannelsesstatistik.dk) og er hentet i december 2025.

Skriftlige karakterer

Tabel 1 viser for piger og drenge en sammenligning af de afsluttende skriftlige standpunktskarakterer og skriftlige eksamenskarakterer i matematik på A- og B-niveau samt i de naturvidenskabelige fag på A-niveau i STX.1 I tabellen er kun medtaget karakterer for elever, der var udtrukket til eksamen i de forskellige fag, hvilket betyder at standpunkts- og eksamenskaraktererne er sammenlignelige. Fx viser tabellen, at der i perioden 2023-25 dimitterede 20.529 piger fra STX, der var til skriftlig eksamen i matematik A, og disse piger havde karaktergennemsnittet 8,0 for de skriftlige standpunktskarakterer, mens de til den skriftlige studentereksamen opnåede 6,6. Dvs. at eksamensresultatet er 1,4 karakterpoint lavere end gennemsnittet af standpunktskaraktererne.

Tabellen viser, at pigerne i samtlige fag opnår højere standpunktskarakterer end drengene, og at både pigerne og drengene opnår lavere eksamenskarakterer end standpunktskarakterer. Det fremgår ligeledes, at i samtlige naturvidenskabelige fag på A-niveau opnår drengene et højere gennemsnit end pigerne ved den skriftlige eksamen. Det er bemærkelsesværdigt, at drengene i alle fag klarer sig bedre end pigerne, når man ser på forskellen mellem standpunktskarakterer og eksamenskarakterer. Fx

1 Med undtagelse af geovidenskab A, fordi der er ganske få studenter med faget.

Tabel 1. *Gennemsnit af de afsluttende skriftlige standpunktskarakterer og skriftlige eksamens-karakterer for dimittender fra treårigt STX i 2023, 2024 og 2025, der var til skriftlig eksamen i de angivne fag.*

Fag	Køn og antal	Afsluttende standpunkts-karakterer	Eksamens-karakterer	Forskel på standpunkts- og eksamens-karakterer
Matematik A	Piger (20.529)	8,0	6,6	-1,4
	Drenge (15.378)	7,5	6,6	-0,9
Matematik B	Piger (16.975)	5,8	5,1	-0,7
	Drenge (8.582)	4,9	4,7	-0,2
Biologi A	Piger (8.803)	7,4	5,8	-1,6
	Drenge (3.308)	6,8	6,2	-0,6
Bioteknologi A	Piger (3.458)	7,9	6,4	-1,5
	Drenge (1.541)	7,4	6,6	-0,8
Fysik A	Piger (1.205)	8,9	7,6	-1,3
	Drenge (2.335)	8,8	8,2	-0,6
Kemi A	Piger (1.481)	8,9	7,1	-1,8
	Drenge (1.154)	8,8	7,6	-1,2

Kilde: *uddannelsesstatistik.dk, BUVM.*

får pigerne i skriftlig biologi A gennemsnitligt 1,6 karakterpoint mindre til eksamen, mens drengene kun falder med 0,6 karakterpoint i forhold til standpunktskarakter-gennemsnittet.

Hvis man ser på det vægtede gennemsnit for fagene i tabel 1, er pigernes skriftlige eksamens-karakterer i STEM-fagene samlet gennemsnitligt 1,2 karakterpoint lavere

Tabel 2. *Gennemsnit af de afsluttende mundtlige standpunktskarakterer og mundtlige eksamenskarakterer for dimittender fra treårigt STX i 2023, 2024 og 2025, der var til mundtlig eksamen i de angivne fag.*

Fag	Køn og antal	Afsluttende standpunktskarakter	Eksamenskarakter	Forskel på standpunkts- og eksamenskarakter
Matematik A	Piger (7.088)	8,1	7,8	-0,3
	Drenge (5.508)	7,6	7,0	-0,6
Matematik B	Piger (10.761)	5,8	5,5	-0,3
	Drenge (5.493)	5,1	4,5	-0,6
Matematik C	Piger (114)	6,1	5,8	-0,3
	Drenge (30)	6,4	5,3	-1,1
Biologi A	Piger (3.401)	7,7	8,1	0,4
	Drenge (1.268)	7,2	7,7	0,5
Biologi B	Piger (5.021)	7,5	6,9	-0,6
	Drenge (2.362)	6,8	6,4	-0,4
Biologi C	Piger (6.840)	8,0	7,6	-0,4
	Drenge (5.459)	7,2	7,1	-0,1
Bioteknologi A	Piger (1.334)	8,2	8,6	0,4
	Drenge (612)	7,7	8,2	0,5
Fysik A	Piger (434)	8,9	8,2	-0,7
	Drenge (810)	8,8	8,0	-0,8

Fysik B	Piger (4.185)	8,0	7,2	-0,8
	Drenge (3.330)	7,7	6,8	-0,9
Fysik C	Piger (13.472)	7,2	6,4	-0,8
	Drenge (6.792)	6,6	6,0	-0,6
Kemi A	Piger (486)	8,8	8,5	-0,3
	Drenge (330)	8,9	8,7	-0,2
Kemi B	Piger (4.760)	7,6	6,8	-0,8
	Drenge (3.143)	7,4	6,5	-0,9
Kemi C	Piger (2.856)	7,3	7,0	-0,3
	Drenge (2.075)	7,0	6,5	-0,5
Naturgeografi B	Piger (2.770)	7,6	7,2	-0,4
	Drenge (1.993)	7,0	6,7	-0,3
Naturgeografi C	Piger (5.212)	7,7	7,3	-0,4
	Drenge (3.195)	7,3	7,1	-0,2

Kilde: uddannelsesstatistik.dk, BUVM.

end standpunktskaraktererne, mens drengenes skriftlige eksamenskarakterer i STEM-fagene samlet er gennemsnitligt 0,7 karakterpoint lavere end standpunktskaraktererne.

Mundtlige karakterer

Tabel 2 viser for piger og drenge en sammenligning af de afsluttende mundtlige standpunktskarakterer og mundtlige eksamenskarakterer i matematik og langt de fleste naturvidenskabelige fag på alle niveauer i STX. I tabellen er kun medtaget karakterer

for elever, der var udtrukket til mundtlig eksamen i de forskellige fag og niveauer, hvilket gør standpunkts- og eksamenskaraktererne sammenlignelige.

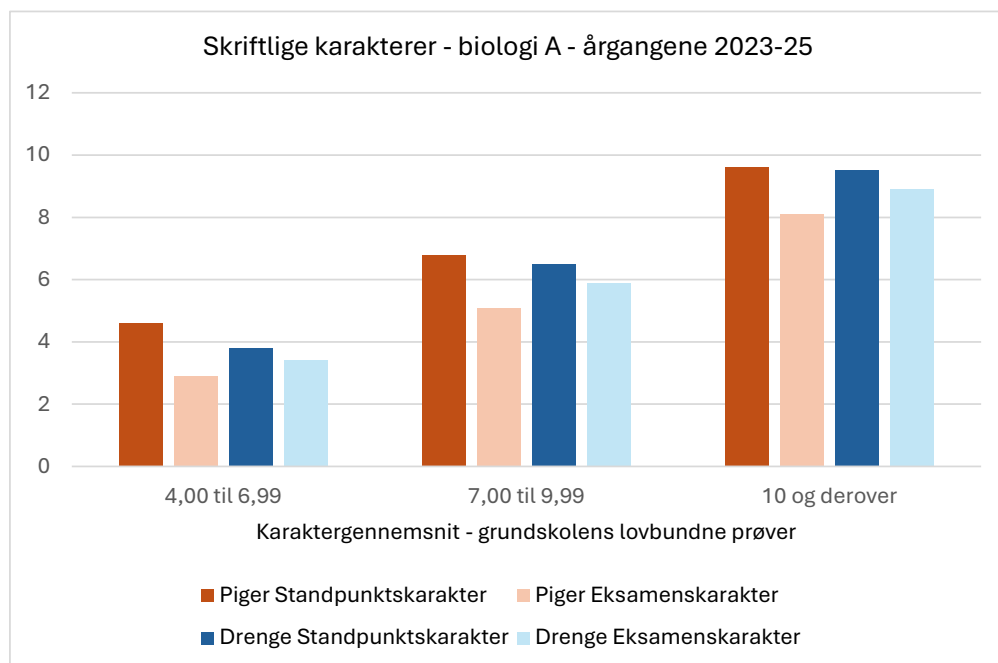
Det fremgår af tabel 2, at med undtagelse af to fag med relativt få elever, nemlig matematik C og kemi A, opnår pigerne en større grad af faglig anerkendelse i form af højere mundtlige standpunktskarakterer end drengene i alle STEM-fagene og på alle niveauer. Ligesom ved de skriftlige eksamener gælder det for de mundtlige eksamener, at karaktererne generelt ligger under standpunktskaraktererne, men biologi A og bioteknologi A dog er undtagelser. Forskellen mellem standpunktskaraktererne og eksamenskaraktererne er meget mere ens for piger og drenge end ved skriftlig eksamen, og der er ikke en systematisk kønsforskel, når det gælder forskellen mellem standpunktskarakterer og eksamenskarakterer. For både pigernes og drengenes mundtlige eksamenskarakterer i STEM-fagene i tabel 2 er det vægtede gennemsnit 0,5 karakterpoint lavere end standpunktskaraktererne.

Karakterer i STEM-fag sammenholdt med grundskolekarakterer

De statistiske analyser, der udarbejdes af Børne- og Undervisningsministeriet i forbindelse med beregningen af de socioøkonomiske referencer for gymnasiet – altså de forventede karakterer på gymnasiet – viser, at grundskolekaraktererne er den mest betydende komponent, når det handler om at forudsige, hvordan eleverne vil klare sig på gymnasiet. På baggrund heraf kunne man have den hypotese, at årsagen til, at pigerne får højere karakterer end drengene i gymnasiet, primært er, at de har bedre forudsætninger fra grundskolen. Men helt overordnet er der for STX-dimittenderne fra årgangene 2023-25 ikke markant forskel på de faglige forudsætninger fra grundskolen for piger og drenge, hvis man sammenligner elevernes karakterfordeling og karaktergennemsnit i de obligatoriske prøver fra grundskolen. Pigerne opnår altså samlet blot lidt bedre karakterer ved de obligatoriske prøver i grundskolen end drengene.

Man kan imidlertid kompensere for den lille forskel i de faglige forudsætninger for drenge og piger ved at sammenligne grupper af drenge og piger, der har nogenlunde samme karakterer fra grundskolen. Ved en sådan sammenligning opnår pigerne for langt de fleste karaktergrupperinger og i de fleste fag højere standpunktskarakterer end de drenge, der har samme karakterniveau fra grundskolen.

Det fremgår fx ved at se nærmere på de knap 12.000 STX-dimittender fra årgangene 2023-25, der var til skriftlig eksamen i biologi A. Figur 1 viser sammenhængen mellem elevernes karaktergennemsnit ved de obligatoriske prøver i grundskolen og de skriftlige karakterer i biologi A på STX. Det overordnede mønster for begge køn er ikke overraskende, at jo højere karaktergennemsnit fra grundskolen, des højere karakter opnås ved skriftlig eksamen på STX. Men det fremgår ligeledes, at inden for de enkelte karaktergrupper opnår pigerne lidt højere standpunktskarakterer end drengene. Fx har de 4.664 piger, der i grundskolen havde et karaktergennemsnit i intervallet [7,00;9,99],

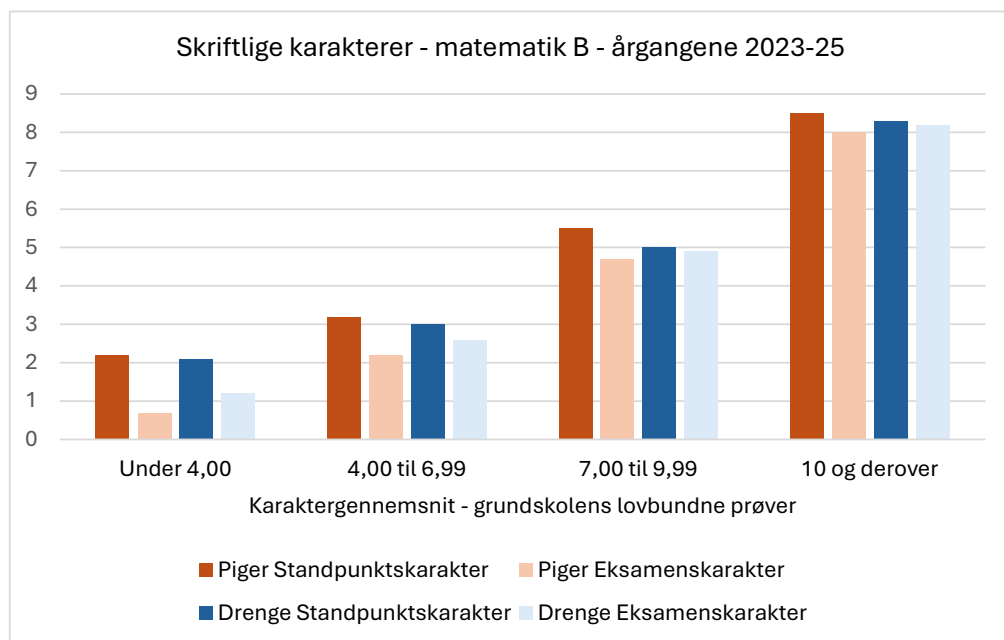

Figur 1. Skriftlige standpunktskarakterer og skriftlige eksamenskarakterer i biologi A for de ca. 12.000 STX-dimittender fra årgangene 2023-25, der var til skriftlig eksamen i biologi A. Eleverne er grupperet efter gennemsnittet opnået ved de obligatoriske prøver i grundskolen. Kilde: uddannelsesstatistik.dk, BUVM.

gennemsnittet 6,8 for standpunktskaraktererne, mens de 1.887 drenge med samme karakterniveau fra grundskolen opnår karaktergennemsnittet 6,5.

Figur 1 illustrerer også en tidligere nævnt og central observation – nemlig at drenge klarer sig relativt bedre til den skriftlige eksamen. Det gælder for alle tre karaktergrupper, der indgår i figur 1.

For matematik gælder et tilsvarende mønster. Figur 2 viser de skriftlige karakterer for de ca. 25.000 dimittender fra årgangene 2023-25, der var til skriftlig eksamen i matematik B. Figur 2 illustrerer bl.a., at de 150 elever, der har et karaktergennemsnit på under 4,0 fra grundskolens lovbundne prøver, gennemsnitligt lige akkurat består matematik B (jf. 02 som bestå-grænse), når det gælder standpunktskarakterer, men at de gennemsnitligt dumper ved den skriftlige eksamen med et karaktergennemsnit på omkring 1,0. Desuden viser figur 2 fx, at de 9.867 piger, der i grundskolen havde et karaktergennemsnit i intervallet $[7,00; 9,99[$, har gennemsnittet 5,5 for standpunktskaraktererne, mens de 4.990 drenge med samme karakterniveau fra grundskolen opnår karaktergennemsnittet 5,0.

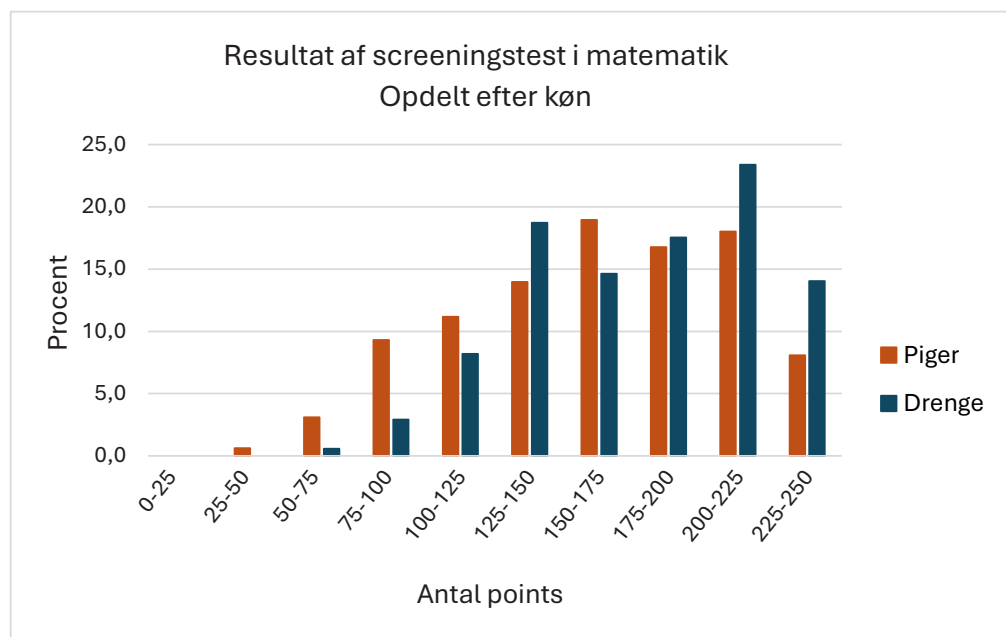

Figur 2. Skriftlige standpunktskarakterer og skriftlige eksamensskarakterer i biologi A for de ca. 12.000 STX-dimittender fra årgangene 2023-25, der var til skriftlig eksamen i biologi A. Eleverne er grupperet efter gennemsnittet opnået ved de obligatoriske prøver i grundskolen. Kilde: uddannelsesstatistik.dk, BUVM.

Forskel i elevernes udvikling i matematikforløb på STX

Figur 2 illustrerer, at pigerne generelt opnår højere standpunktskarakterer end drengene i skriftlig matematik B. Det samme gælder i mundtlig matematik B samt i både skriftlig og mundtlig matematik på A-niveau. I figur 2 sammenholdes grupper af elever ud fra deres generelle akademiske niveau udtrykt ved karaktergennemsnittet opnået ved grundskolens lovbundne prøver. Det kan være interessant at zoome ind på de mere specifikke matematikfaglige kompetencer. For selvom pigerne generelt klarer sig bedst karaktermæssigt i grundskolen, har drengene lige siden den første PISA-test med dansk deltagelse i år 2000 klaret sig bedre end pigerne i faget matematik, og forskellen har med undtagelse af testen i 2018 været statistisk signifikant. PISA-testen er interessant, fordi testen foretages på 15-årige, og den afspejler således kompetencemønstre blandt eleverne, lige før de bliver optaget på ungdomsuddannelserne.

Umiddelbart kan man med baggrund i PISA-testresultaterne i matematik forvente, at drengene klarer sig bedre end pigerne i matematik på gymnasiet, men det er altså ikke tilfældet. Det kan måske forklares med, at ikke kun kommende STX-elever deltagere i PISA-testen. Lad os derfor kigge nærmere på matematikfærdighederne og den

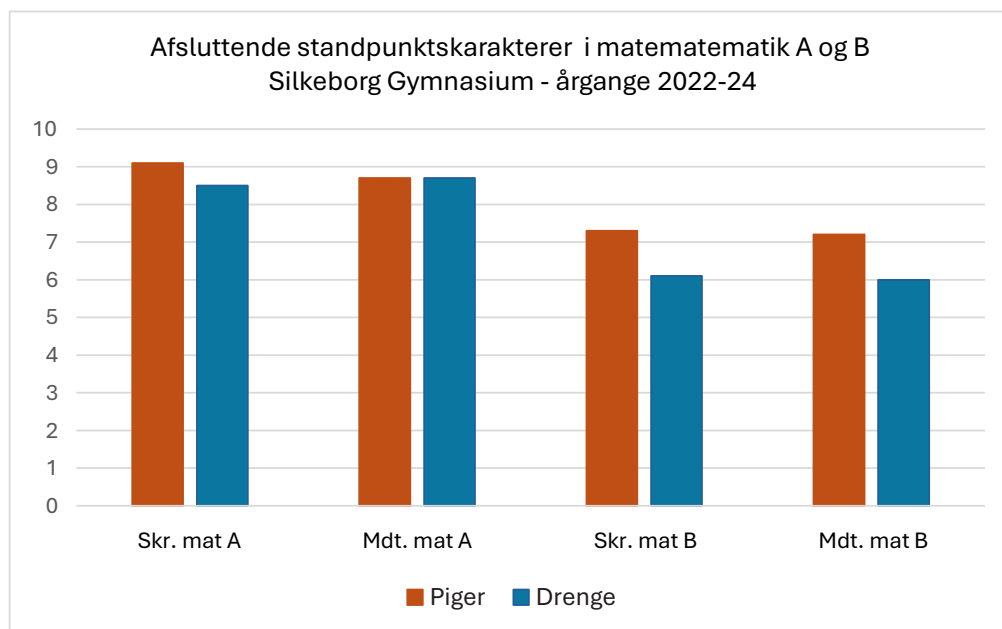

Figur 3. Pointfordeling ved screeningstest for henholdsvis piger og drenge for ca. 500 1.g-elever på en årgang på Silkeborg Gymnasium.

faglige udvikling for de mere end 500 elever (18-19 klasser), der udgør en årgang på Silkeborg Gymnasium (herefter benævnt SG).

Samtlige 1.g-elever på SG gennemfører en screeningstest i den første matematik- lektion på gymnasiet. Det er en test helt uden hjælpemidler og med fokus på basale matematikkompetencer. Eleverne skal fx løse simple ligninger, aflæse hældnings- koefficienten for en lineær sammenhæng på en graf og tolke forløbet af en kurve, der viser den elektriske effekt leveret af en vindmølle som funktion af vindhastig- heden. Eleverne får tilsendt opgaverne i god tid før skolestart og bliver opfordret til at forberede sig til screeningstesten. Der laves på SG årligt en anonym evaluering af matematik med fokus på overgangen mellem grundskole og gymnasium i form af et spørgeskema til samtlige ca. 500 1.g-elever. Undersøgelsen viser hvert år, at drengene bruger mindre tid end pigerne på forberedelse til screeningstesten. Typisk forbereder 40 % af drengene sig slet ikke til testen, mens det tilsvarende tal for pigerne er 20 %. Eleverne kan maksimalt opnå 250 point i testen, og figur 3 viser testresultatet for et typisk år.

Fordelingen viser, at drengene på trods af mindre forberedelse klarer screenings- testen bedst. Fx får 25 % af pigerne i ovenstående eksempel mindre end halvdelen af det mulige pointtal (125 point), mens det for drengene er 12 %. I den anden ende af skalaen opnår 37 % af drengene mere end 200 point, mens det blandt pigerne er 26 %.

Figur 4. Skriftlige og mundtlige standpunktskarakterer i matematik på A- og B-niveau for ca. 1.400 elever fra Silkeborg Gymnasium på de tre studenterårgange 2022-24. Kilde: uddannelsesstatistik.dk, BUVM.

Langt hovedparten af en studenterårgang fra SG, nemlig ca. 95 %, dimitterer med matematik på B- eller A-niveau. Figur 4 viser de afsluttende standpunktskarakterer, som eleverne opnår efter henholdsvis to (B-niveau) og tre (A-niveau) års matematikundervisning på gymnasiet. Det viser sig, at pigerne generelt opnår højere standpunktskarakterer end drengene, og det er særlig markant for matematik på B-niveau, der typisk inkluderer en væsentlig del af de piger, der fik mindre end halvdelen af de mulige point i den indledende screeningstest.

Sammen illustrerer figur 3 og 4, at eleverne på SG tilsyneladende gennemgår en to- eller treårig proces, hvor pigerne mht. matematikkompetencer overhaler drengene. Eller en proces, hvor pigerne i hvert fald ender med i højere grad end drengene at blive anerkendt for at have nået de faglige mål i matematik. Det nationale mønster i PISA-testen og i matematikkaraktererne i gymnasiet for de to køn antyder, at en tilsvarende udvikling findes på (en del) andre gymnasier. Det må i øvrigt konstateres, at forskellene i pigers og drenges karakterer ikke skyldes mindre god matematikundervisning på SG. Matematiklærerne på SG er særdeles kompetente, hvilket fx kommer til udtryk ved, at SG-eleverne ved skriftlig eksamen i matematik B lige siden 2019 har opnået et eksamensresultat, der gennemsnitligt er 1,4 karakterpoint højere end den socioøkonomiske reference, som er det forventede eksamensresultat for den specifikke elevgruppe.

Implikationer

Undersøgelsen foretaget af Emilie Gertz, der baserer sig på interviews med 32 piger fra STX, giver ifølge EG anledning til refleksioner over kønnede anerkendelsesmønstre, hvor anerkendelse af pigerne skal styrkes, og til overvejelser om, hvorvidt lærernes vekselvirkning med eleverne resulterer i en manglende lyst hos pigerne til videreuddannelse inden for STEM-fagene.

Men karakterfordelingen for titusindvis af elever i STEM-fagene på STX viser tydeligvis, at der er brug for at supplere med et drengeperspektiv, når der skal reflekteres over kønsrelaterede forhold og udviklingstiltag i gymnasiets STEM-fag:

- Hvorfor opnår pigerne konsekvent højere skriftlige standpunktskarakterer end drengene i STEM-fagene?
- Hvorfor klarer drengene sig i samtlige STEM-fag bedre end pigerne til skriftlig eksamen relativt til standpunktskaraktererne?
- Hvorfor opnår pigerne i stort set alle STEM-fag og på alle niveauer højere mundtlige standpunktskarakterer end drengene?
- Hvorfor er forskellen på pigernes og drengenes mundtlige eksamenskarakterer og mundtlige standpunktskarakterer ens, når der er markant forskel på de skriftlige karakterer?
- Har det betydning for kønsforskellene, at de skriftlige eksamenskarakterer fastsættes af to censorer, der ikke kender eleverne, mens elevernes egne lærere er med til at fastlægge de mundtlige eksamenskarakterer?
- Hvilke (utilsigtede) forhold i matematikundervisningen – og måske også i andre STEM-fag – medvirker til, at pigernes faglige kompetencer på gymnasiet tilsyneladende udvikler sig mere end drengenes i forhold til det faglige indgangsniveau?

Der er en mangfoldighed af svarmuligheder og forklaringsmodeller i forhold til ovenstående spørgsmål. Høster pigerne frugten af en større modenhed end drengene, så de bedre kan organisere studierne, lave lektier osv.? Har pigerne en fordel af de højere forventninger fra lærernes side, som EG finder i sin undersøgelse og mest præsenterer som noget negativt, selvom det er velkendt fra læringsforskningen, at høje lærerforventninger giver øget læring (Rosenthal, 1968)? Er drengene i højere grad socialiseret til at have en afslappet tilgang til skolearbejdet i det daglige og til at tage sig sammen til eksamen? Er de valgte undervisningstemaer og undervisningsformer mere motiverende for pigerne med deraf følgende øget læring? Har piger og drenge forskellige adfærdsformer, der ikke direkte handler om faglige præstationer, men som subtilt påvirker karaktergivningen? Mødes nogle af drengene i en vis udstrækning med negative og kønsstereotype forventninger?

“Ja” er svaret på det sidste spørgsmål ifølge en ekspertgruppe om køn nedsat af Børne- og Undervisningsministeriet (BUVM, 2024, s. 5). Ekspertgruppen om køn fremhæver i øvrigt, at selvom man naturligvis skal tage kønsproblematikken alvorligt, er der ulighedsskabende elementer i uddannelsessystemet med langt større effekt end køn: “Det er værd at bemærke, at elevernes socioøkonomiske baggrund har stor betydning for elevernes faglige resultater og har væsentligt større betydning end elevernes køn. Drengene med svag socioøkonomisk baggrund oplever ‘dobbelts udsathed’, når det kommer til at præstere godt i skolen både grundet de kønsspecifikke forventninger fra lærere og tilsvarende grundet [...] deres socioøkonomiske baggrund” (BUVM, 2024, s. 11). Rockwool Fonden har ligeledes fundet, at den sociale arv gennem en lang årrække har været voksende, og at det bl.a. kommer til udtryk ved, at stigningen i andelen af en årgang, der får en lang videregående uddannelse, særligt skyldes uddannelsesmønsteret for unge med højtuddannede forældre (Landersø, 2023).

Så lad os med inddragelse af både pige- og drengeperspektiver reflektere grundigt over kønnethed i både børnehave, grundskole og gymnasium, mens vi husker, at socioøkonomiske forhold skaber betydeligt mere ulighed end køn, når det gælder muligheder i uddannelsessystemet!

Referencer

- BUVM. (2024). *Rapport fra ekspertgruppen om køn – anbefalinger fra ekspertgruppen om betydningen af køn for faglig udvikling og trivsel i dagtilbud, folkeskole og på ungdomsuddannelser*. Børne- og Undervisningsministeriet.
- Gertz, E. (2025). Hvordan unge kvinder oplever, at køn spiller ind i læring af naturvidenskab og matematik på STX. *MONA*, 2025(4), 13-32. <https://doi.org/10.7146/mona.v25i4.161375>
- Landersø, R. (2023). Social arv og offentlige udgifter til uddannelse. *Samfundsøkonomen*, 2023(2), 64-73. <https://doi.org/10.7146/samfundsokonomien.v2023i2.136921>
- Rosenthal, R. & Jacobson, L. (1968). *Pygmalion in the classroom: Teacher expectation and pupils' intellectual development*. Holt, Rinehart & Winston.